

A K+F+I állami támogatási szabályainak felülvizsgálata

Magyarázó feljegyzés

A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszerének javasolt felülvizsgálata közvetlenül kapcsolódik a célravezetőségi vizsgálat eredményeihez. A célravezetőségi vizsgálat egy átfogó szakpolitikai értékelés, amely azt vizsgálja, hogy a korábban az állami támogatások korszerűsítésének részét képező állami támogatási szabályok megfelelnek-e a célnak. A vizsgálat előzetes eredményeit a célravezetőségi vizsgálatról szóló, 2020. október 30-án közzétett bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza¹.

A célravezetőségi vizsgálat értékelése megerősítette, hogy a 2014-ben bevezetett, K+F+I-re vonatkozó általános állami támogatási szabályok jól működtek, és – a verseny indokolatlan torzítása nélkül – hozzájárultak a K+F+I tevékenységek előmozdításához az EU-ban. Az érdekelt felek visszajelzései arra is rámutattak, hogy – az állami támogatások korszerűsítési felülvizsgálatát követő lassú tanulási folyamat után – fontos a szabályok stabilitásának megőrzése.

Mindazonáltal a célravezetőségi vizsgálat értékelése azt is kimutatta, hogy szükség van néhány célzott technikai felülvizsgálatra, amelyek a K+F+I keretrendszerben és az általános csoportmentességi rendelet megfelelő cikkeiben meghatározott szabályok alkalmazásának további egyszerűsítésére és pontosítására irányulnak. Emellett arra is rámutatott, hogy a szabályokat naprakésszé kell tenni annak érdekében, hogy azok tükrözzék a piaci és technológiai fejleményeket, miközben könnyítik az európai gazdaság kettős átállását.

Valójában a K+F+I állami támogatására vonatkozó keretrendszer rendelkezéseit kiegészítő általános csoportmentességi rendelet (a továbbiakban: csoportmentességi rendelet) megállapít olyan előzetes összeegyeztethetőségi feltételeket, amelyek alapján a tagállamok – a Bizottság előzetes értesítése nélkül is – végrehajthatnak állami támogatási intézkedéseket. A Bizottság a K+F+I állami támogatási keretrendszer felülvizsgálatával párhuzamosan végzi a csoportmentességi rendelet célzott felülvizsgálatát is, amely a rendelet K+F+I vonatkozású rendelkezéseinek célzott módosítását is magában foglalja.

A fentiek kezelése érdekében a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatásokra vonatkozó szabályok felülvizsgált keretrendszere a következő célzott javításokat tartalmazza:

(1) Először is pontosabbak lesznek a következő fogalommeghatározások:

a) *Az innovációs klaszter fogalommeghatározása.* A felülvizsgálat azt kívánja tisztázni, hogy a digitális innovációs központok – többek között a Digitális Európa program keretében – minősülhetnek-e innovációs klaszternek a K+F+I keretrendszerben már szereplő fogalommeghatározás értelmében. A módosítás valamennyi tagállamnak és érdekelt félnek egyértelművé kívánja tenni, hogyan nyújthat nemzeti támogatást a digitális innovációs központoknak; de a jelenlegi fogalommeghatározás alkalmazási körét nem változtatja meg. Ez a pontosítás annak kifejtését is lehetővé teszi, hogy az állami támogatási szabályok miként támogatják már most a Bizottság fontos prioritásait, például a Digitális Európa programot és a Horizont Európát, amelyek említést tesznek az infrastruktúra (például a digitális innovációs központok) támogatásának szükségességéről, valamint az együttműködés, a hálózatépítés és az innovatív megoldások ösztönzéséről.

¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance>

b) A Bizottság egy másik célzott pontosítást is bevezet az **alkalmazott kutatás**, a **kísérleti fejlesztés** valamint az **eljárási és szervezési innovációs** tevékenységek fogalommeghatározásaiba. A célravezetőségi vizsgálat eredményei szerint lenne igény annak pontosítására, hogy a fogalommeghatározások hogyan alkalmazandók az informatikára és a szoftverfejlesztésre (többek között a mesterséges intelligenciára és más digitális technológiákra), ami elősegítheti a Bizottság ipari stratégiájának és digitális menetrendjének megvalósulását. Még ha a jelenlegi fogalommeghatározások kifejezetten nem is említik, a meglévő fogalommeghatározások implicit módon már kiterjednek a digitalizációval kapcsolatos K+F+I tevékenységekre is. Ezért a tervezett pontosítások csupán egy a digitalizációs tevékenységekre való kifejezett hivatkozást vezetnék be annak egyértelművé tétele érdekében, hogy az ilyen területeken végzett tevékenységek a fogalommeghatározások hatálya alá tartoznak, ezáltal növelve a szabályok kiszámíthatóságát és jogbiztonságát. Ezek a pontosítások nem érintik a fogalommeghatározás alkalmazási körét vagy az alá tartozó támogatható tevékenységeket.

c) A **kkv-k innovációs tevékenységeit** illetően a célravezetőségi vizsgálat során gyűjtött bizonyítékok megerősítik, hogy a kkv-k továbbra is szembesülnek az innovációs kapacitásukat érintő piaci hiányosságokkal, amelyeknek oka a digitalizációs tevékenységek alacsony elterjedtsége és/vagy az innovációs támogatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézsége. E tekintetben a célravezetőségi vizsgálat megerősítette, hogy a kkv-knak nyújtott innovációs támogatásra alkalmazandó K+F+I állami támogatási szabályok továbbra is érvényesek és relevánsak. Néhány érdekelt félnek azonban nem kellően egyértelmű, hogy a kkv-knak nyújtott (a meglévő szabályokban már meghatározott és előírt) innovációs támogatás milyen mértékben teszi lehetővé a digitalizációs tevékenységek (például a kutatási infrastruktúrák, technológiai infrastruktúrák, innovációs klaszterek által nyújtott szolgáltatások) támogatását. Ennek eredményeként a vonatkozó fogalommeghatározás át lett dolgozva, hogy világosan meghatározza és egyértelművé tegye, hogy a fenti tevékenységek már jogosultak a meglévő intézkedés keretében nyújtott támogatásra. E pontosításnak hozzá kell járulnia a Bizottság kkv- és iparstratégiájában meghatározott beruházási prioritások szinergiájának megerősítéséhez.

(2) Másodszor, bevezetnek egy fogalommeghatározást és néhány összeegyeztethetőségi kritériumot, amelyek lehetővé teszik a technológiai infrastruktúrák támogatását, hogy tükrözzék a piac és a technológia fejlődését, és ösztönözzék a kettős átállást elősegítő K+F+I beruházásokat. A fentiek segíteni fogják a – különösen a kkv-k által végzett – innovációs tevékenységek elterjedését is, amelyek technológiai infrastruktúrák kihasználásával – a zöld megállapodással és az iparstratégia célkitűzéseivel összhangban – innovatív megoldásokat kínálhatnak a jelenlegi társadalmi kihívásokra, például az éghajlatváltozásra és a digitalizáció irányába történő mielőbbi elmozdulásra.

A felülvizsgált szabályok értelmében – a kutatási infrastruktúrákkal ellentétben – a technológiai infrastruktúrákat elsősorban az ipar, különösen a kkv-k fogják használni, hogy orvosolják az új, ki nem próbált technológiák piacközelibb tesztelésére szolgáló megfelelő létesítmények hiányát, amelyekre a fejlesztés piaci bevezetést megelőző befejezéséhez van szükségük.

A célzott felülvizsgálat a K+F+I állami támogatások összeegyeztethetőségi szabályain alapul, konkrétan a következőkre vonatkozó szabályokon: i. kísérleti fejlesztési tevékenységekhez nyújtott K+F projekt támogatás (a technológiai infrastruktúrák tesztelésénél és a növekedésre

irányuló tevékenységeknél releváns), valamint ii. a kutatási infrastruktúrára irányuló beruházási támogatás.

Konkrétabban, a technológiai infrastruktúrára vonatkozó összeegyeztethetőségi feltételek a következőképpen lettek megállapítva:

i) Az alkalmazandó fogalom meghatározás a technológiai infrastruktúrákról szóló bizottsági szolgálati munkadokumentumban² kidolgozott definíción alapul. A fogalom meghatározást a Kutatási és Innovációs Főigazgatóság dolgozta ki a Horizont 2020 program tapasztalatai alapján (a meghatározás megfelel a kísérleti fejlesztési szakaszban végzett tesztelési és növekedésre irányuló tevékenységeknek). Ezzel biztosítható az állami támogatások és a Horizont program szabályai közötti terminológiai következetesség (amit az érdekelt feleink is gyakran szorgalmaznak).

ii) A technológiai infrastruktúrák ugyanolyan támogatásban fognak részesülni, mint a kutatási infrastruktúrák, ami a támogatást a beruházási költségekre korlátozza.

iii) Ami a támogatás szintjét (a támogatási intenzitást) illeti, az alap támogatási intenzitás a kísérleti fejlesztési tevékenységekre alkalmazandó támogatási intenzitáson (25 %) alapul, mivel a kísérleti fejlesztési szakaszban a technológiai infrastruktúrákat a technológiai tesztelési és a növekedésre irányuló tevékenységekhez használják³. Ily módon a tagállamok a továbbiakban nem lesznek kénytelenek minden egyes – a technológiai infrastruktúra konkrét felhasználói által magvalósított – kísérleti fejlesztési projekthez külön beruházási támogatást nyújtani (ami jelentős adminisztratív teher), hanem képesek lesznek egy lépésben támogatni a valamely technológiai infrastruktúrába való beruházást.

(3) Harmadszor, a következő felülvizsgálatok a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszerében nyújtott támogatás végrehajtásánál a tagállamokra háruló aránytalan adminisztratív terheket fogják kezelni:

a) A felülvizsgált K+F+I keretrendszer szabályai egyszerűsítik a K+F projekteknel felmerülő közvetett költségek kiszámításának módszertanát.

E tekintetben a javasolt felülvizsgálat egyszerűsíti a K+F projektek elszámolható költségeinek kiszámítását azáltal, hogy a közvetett költségek kiszámításához lehetővé teszi egy egyszerűsített módszer alkalmazását. A csoportmentességi rendelet szabályai a tagállamoknak jelenleg csak akkor teszik lehetővé az egyszerűsített költségelszámolási módszerek használatát, ha a projektet vagy tevékenységet legalább részben egy uniós alapból (pl. Horizont – esb-alapok) finanszírozzák. A célravezetőségi vizsgálat eredményei rámutattak arra az igényre, hogy az elszámolható költségek kiszámításához szélesebb körben lehessen egyszerűsített költségelszámolási módszereket használni. Mivel a tényleges közvetett elszámolható költségeket gyakran nehéz ellenőrizni és igazolni, a közvetett költségekre vonatkozó egyszerűsített költségelszámolási módszer alkalmazása jelentősen leegyszerűsíti a K+F projekteknek szóló támogatások odaítélését, amelyet az irányító hatóságok végeznek. A célravezetőségi vizsgálat emellett arra is rámutat, hogy ebből a lehetőségből nem indokolt kizárni a tisztán nemzeti forrásokból (köztük a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből) finanszírozott K+F projekteket. A közvetett költségekkel kapcsolatos egyszerűsített

² <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/0df85f8b-7b72-11e9-9f05-01aa75ed71a1>

³ Egyedi bejelentéseknél, részletes értékelés után a rendes támogatási intenzitás 40 %-ig növelhető.

költségszámítási módszertant ugyan elfogadták néhány korábban bejelentett K+F ügynél, ez a gyakorlat eddig nem vált hivatalossá.

b) A szöveg azt is egyértelműsíti, hogy a K+F+I keretrendszer 20. pontjában meghatározott gazdasági tevékenységek kiegészítő jellegének nyomon követését 10 évig kell alkalmazni.

Erre azért van szükség, hogy összhangban legyen az eljárási rendeletbenⁱ meghatározott 10 éves elévülési idővel, vagyis azzal az időszakkal, amelyen túl a Bizottságnak nincs jogi eszköze a nyújtott támogatás visszafizettetésének kérelmezésére, valamint azért, nehogy a monitoringot határozatlan ideig kelljen végezni, figyelembe véve, hogy az értécsökkenés miatt 10 év alatt még a legdrágább K+F laboratóriumi felszerelés is szinte teljesen leírható.

Kétségszövegbevonhatatlan, hogy az egyszerű K+F+I állami támogatási szabályokra manapság nagyobb szükség van, mint valaha. Arra számítunk, hogy a szabályok célzott technikai módosításai indokolatlan késedelem nélkül segítik majd a tagállamokat az állami támogatási programok végrehajtásában (és a magánbefektetések bevonásában), valamint segíteni fogják a vállalatokat és a kutatási szervezeteket is az új technológiák kifejlesztésében. Ez a sok új technológia lesz az az alap, amelynek révén piacra kerülnek azok a zöld és digitális termékek és szolgáltatások, amelyek a zöld megállapodással és Digitális Európa programmal összhangban 2030-ra, illetve 2050-re átalakítják az európai gazdaságot. Egyszerűbb szabályokkal tagállamok a kérelem benyújtása és a pénz tényleges odaítélése között eltelt időt is képesek lesznek csökkenteni.

ⁱ [A Tanács \(EU\) 2015/1589 rendelete \(2015. július 13.\) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról](#) (HL L 248., 2015.9.24., 9. o.).